

AY SERİSİ



Video Çözüm

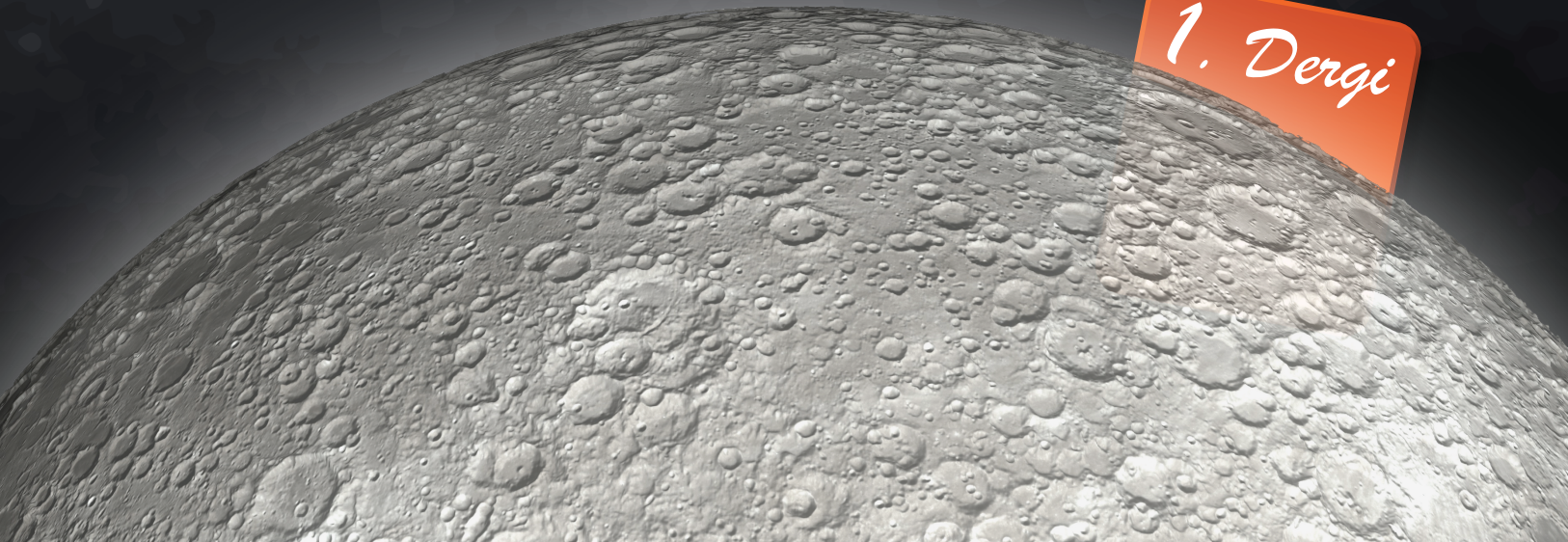


DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

8. SINIF

Kader ve Kaza İnancı
İnsanın İradesi ve Kader
Kaderle İlgili Kavramlar
Kaderle İlgili Kavramlar

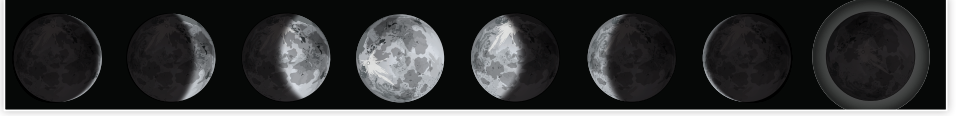
1. Dergi





KADER VE KAZA İNANCI

Kader, kelime anlamıyla bir şeye şekil vermek, planlamak, güç yetirmek, değerini bilmek ve kıyaslamak, ölçü ile takdir etmek gibi çeşitli anlamları içerir.



Ancak terim olarak kullanıldığında, kader; Allah'ın (c.c.) sonsuz bilgisi ve gücüyle, evrendeki her şeyi önceden belirlemesi, dilediği şekilde yaratarak, insanların özgür iradeleriyle yapacaklarını Allah'ın (c.c.) önceden bilmesi ve takdir etmesini içerir. Kader ve kaza inancı; Allah'ın (c.c.) bilgisinin sınırsız, iradesinin her şeyi kuşatan ve kudretinin tüm varlıklardan üstün olduğunu kabul etmeyi içerir.

Kur'an-ı Kerim'de Yüce Allah'ın, evreni belirli bir düzen ve ölçü içinde yarattığını belirten birçok ayet vardır. Örneğin; **“O, karanlığı yarıp sabahı çıkarandır. Geceyi dinlenme zamanı, güneşi ve ayı da ince birer hesap ölçüsü kıldı. Bütün bunlar mutlak güç sahibinin, hakkıyla bilen takdiridir (ölçüp biçmesidir).”** (En'am suresi, 96. ayet) ayetinde bu duruma vurgu yapılmaktadır.

Kaza, kelime olarak hükmetmek, emretmek, yaratmak ve gerçekleştirmek gibi anlamları içerir. Terim olarak ise, ezelde bilinen ve takdir edilen bir şeyin, belirlenen zaman ve mekânda Allah (c.c.) tarafından yaratılması anlamına gelir.

Kaza kelimesi Allah'ın (c.c.) yarattıkları için takdir ettiği fiil ve kararları ifade eden bir kavramdır. **“Böylece onları, iki günde (iki evrede) yedi gök olarak yarattı ve her göğe kendi işini bildirdi. En yakın göğü kandillerle süsledik ve onu koruduk. İşte bu, mutlak güç sahibi ve hakkıyla bilen Allah'ın takdiridir.”** (Fussilet suresi, 12. ayet) ayeti buna örnek verilebilir.



Örneğin; “Yüksekten bırakılan cisim düşer.” kuralı kader kavramını karşılarken bıraktığımız cismin yere düşmesi kaza kavramına örnektir.

İLİM

Gerek duyular âlemini gerekse duyu ötesine ait bütün nesne ve olayları bilmesidir.

Allah'ın (c.c.)
kaderle
ilgili olan
bazı sıfatları

İRÂDE

Allah'ın (c.c.) dilemesi ve dilediği şekilde yapmasıdır.

KUDRET

Her şeye gücün yetmesi, dilediğini dilediği zamanda var veya yok etmesidir.

TEKVİN

Allah'ın (c.c.) dilediğini yaratmasıdır.

ALLAH HER ŞEYİ BİR ÖLÇÜYE GÖRE YARATMIŞTIR

Evrendeki her şey, Allah'ın (c.c.) yaratmasıyla var olmuştur. Bu yaratılış, planlı, ölçülü, dengeli ve mükemmel bir şekilde gerçekleşmiştir. Allah'ın (c.c.) her şeyi belirli bir ölçü ve düzen içinde yarattığına dair örnekler insanın kolayca anlayabileceği şekilde açıkça ortadadır. **“Biz her şeyi bir ölçüye göre yarattık.”** (Kamer suresi, 49. ayet) buyrularda vurgu yapılan bu mükemmel düzen, insanın dış dünyayı gözlemleyişinde gezegenlerden yıldızlara, bitkilerden hayvanlara, canlı-cansız tüm varlıklar âleminde kendini gösterir.

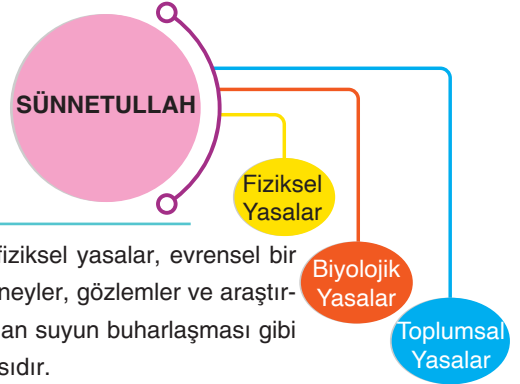
“Kur'an Kerim'de bu konuya şu ayetler örnek olarak verilebilir;

- “O, geceyi, gündüzü, güneşi ve ayı yaratandır. Bunların her biri bir yörüngede yüzmektedirler.” (Enbiyâ suresi, 33. ayet)
- “Biz, gerçekten insanı en güzel bir biçimde yarattık.” (Tin suresi, 4. ayet)
- “O, yedi göğü tabaka tabaka yaratandır. Rahmân'ın yaratışında hiçbir uyumsuzluk göremezsin. Bir kere daha bak! Hiçbir çatlak ve düzensizlik görüyor musun?” (Mülk suresi, 3. ayet)



KADER VE EVRENDEKİ YASALAR

Evrendeki her şey Allah'ın (c.c.) yaratmış olduğu mükemmellekle varlığını sürdürmektedir. Allah'ın (c.c.) evrendeki bu mükemmelliği sağlamak için koyduğu yasalara **sünnetullah** veya **âdetullah** denir. Sünnetullah kavramını fiziksel, biyolojik ve toplumsal yasalar olarak üç grupta inceleyebiliriz.



FİZİKSEL YASALAR

Madde ve enerjinin oluşumu, yapı ve hareketi, maddeler arası ilişkilerle ilgili fiziksel yasalar, evrensel bir düzenin ürünüdür. Allah'ın (c.c.) koyduğu bu yasalar, insanlar tarafından yapılan deneyler, gözlemler ve araştırmalar sonucunda keşfedilmiştir. Yağmurun yağması, gece ile gündüz oluşumu, ısınan suyun buharlaşması gibi olaylar, bu fiziksel yasaların Allah'ın (c.c.) belirlediği düzene mükemmel bir yansımasıdır.

“Kur'an Kerim'de bu konuya şu ayetler örnek olarak verilebilir;

- “Güneş kendisine ait yerleşik bir düzene göre (yörüngesinde) akıp gider..” (Yasin suresi, 38. ayet)
- “Onun koyduğu yasalarla denizde akıp gitsin diye gemileri de hizmetinize verdi..” (İbrahim suresi, 32. ayet)

BİYOLOJİK YASALAR

Yüce Allah'ın canlılar için belirlediği doğma, büyüme, üreme vb. biyolojik yasalar, canlıların kusursuz ve etkili bir şekilde yaşamlarını sürdürmelerini sağlar. Örneğin, kuşların uçabilmeleri için kanatlara, balıkların solungaçlara, develerin hörgüçlerine, kutup ayılarının yağlı derilerine ihtiyaçları vardır. Allah (c.c.) biyolojik yasalarla, her canlıya çeşitli organlar ve çevreye adaptasyon yeteneği vererek, hayatta kalma ve korunma için gerekli olan donanımı sunmuştur.



“Kur'an Kerim'de bu konuya şu ayetler örnek olarak verilebilir;

- “Peki o inkârcılar yeryüzüne hiç bakmazlar mı? Orada her türden nice değerli bitkiler çıkarmışızdır.” (Şuarâ suresi, 7. ayet)
- “(Ey insanlar!) biz sizi dayanıksız bir sudan yaratmadık mı? İşte o suyu belli bir süreye kadar sağlam bir yere yerleştirdik. Biz buna güç yetiştirmişizdir ve bizim gücümüz ne büyüktür.” (Mürselat suresi, 20-23. ayetler)

TOPLUMSAL YASALAR

Topluman sağlıklı bir şekilde varlığını sürdürebilmesi için uyması gereken kurallara toplumsal yasalar denir. Yüce Allah evrendeki düzeni belirlemek için fiziksel ve biyolojik yasalar koyduğu gibi, toplumların düzeni için de toplumsal yasalar koymuştur. Bu yasalar; sevgi, kardeşlik, doğruluk, adalet, kul hakkı gibi ilkelerle şekillenir. Toplumsal olaylar, sebep-sonuç ilişkisine bağlı olarak gerçekleşir. Örneğin sevgi, kardeşlik ve dostluk, adalet insanlar arasındaki ilişkileri güçlendirir aksi ise toplumu ayrıştırır ve yozlaştırır.

“Kur'an Kerim'de bu konuya şu ayetler örnek olarak verilebilir;

“Bir de öyle bir fitneden sakının ki o, içinizden sadece zulmedenlere erişmekle kalmaz (hepinize erişir)” (Enfal suresi 25. ayet)

“Her ümmetin bir eceli vardır. Ecelleri gelince ne bir an geri kalırlar ne de bir an ileri gidebilirler.” (A'râf suresi, 34. ayet)



ETKİNLİK

1

Aşağıdaki görsellerin altına hangi evrensel yasa ile ilgili olduklarını yazınız.



ETKİNLİK

2

Aşağıdaki örneklerin kader veya kazaya ait olduğunu bularak ilgili kutucuğu işaretleyiniz.

	Örnekler	Kader	Kaza
1.	Yüksekten bırakılan bir cismin yere düşmesi		
2.	DNA		
3.	Depremlerin meydana gelmesi		
4.	Suyun kaldırma kuvveti		
5.	Yanardağın faaliyete geçmesi		
6.	Mevsimlerin oluşması		
7.	İstanbul'un fethi		



ETKİNLİK

3

Aşağıdaki ayetlerde geçen evrensel yasaları ilgili oldukları alanlarla örnekteki gibi eşleştiriniz.

1.	"Yeryüzüne bir bakmazlar mı! Orada her güzel çiftten nice bitkiler yetiştirdik." (Şuarâ suresi, 7. ayet)	a. Fiziksel
2.	"Bir de öyle bir fitneden sakının ki o, içinizden sadece zulmedenlere erişmekle kalmaz (umuma sirayet ve hepsini perişan eder)..." (Enfâl suresi, 25. ayet)	
3.	"...Sizi yaratan, size kulaklar, gözler ve kalpler veren O'dur..." (Mülk suresi, 23. ayet)	
4.	"...Yeri döşeyen, onda oturaklı dağlar ve ırmaklar yaratan ve orada bütün meyvelerden çift çift yaratan O'dur. Geceyi de gündüzün üzerine O örtüyor. Şüphesiz bunlarda düşünen bir toplum için ibretler vardır." (Ra'd suresi, 3. ayet)	b. Biyolojik
5.	"...Allah için şahitlik yaparak adaleti titizlikle ayakta tutan kimseler olun..." (Nisa suresi, 135. ayet)	
6.	"Denizde dağlar gibi akıp gidenler (gemiler) de onun varlığının delillerindendir." (Şûra suresi, 32. ayet)	
7.	"Yeryüzünde bulunan her canlı yok olacak. Ancak azamet ve ikram sahibi Rabb'inin zatı baki kalacak." (Rahman suresi, 26-27. ayetler)	c. Toplumsal
8.	"Onlar yeryüzünde gezip kendilerinden öncekilerin sonunun nasıl olduğuna bakmazlar mı?" (Fatır suresi, 44. ayet)	
9.	"O ki, birbiri ile ahenktar yedi göğü yaratmıştır." (Mülk suresi, 3. ayet)	

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
B								



1.

Allah'ın ilminin sonsuz olduğunu, her şeyi kuşatan bir iradesi bulunduğunu

Kader ve kazaya iman

ve O'nun kudretinin bütün varlıklardan üstün olduğunu kabul etmektir.

Bu yönüyle kader ve kazaya iman, Allah'a iman etmenin doğal neticesidir. İslam'ın inanç esaslarındandır.

Bu görseldeki mesajlar aşağıdaki ayetlerden hangisiyle doğrudan ilişkilendirilemez?

- A) "Böylece onları iki evrede yedi gök olarak yarattı ve her göğe kendi işini bildirdi. En yakın göğü kandillerle süsledik ve onu koruduk, işte bu mutlak güç sahibi ve hakkıyla bilen Allah'ın (c.c.) takdiridir." (Fussilet suresi, 12. ayet)
- B) "Sizden önceki milletlerin başından nice olaylar gelip geçmiştir. Yeryüzünde gezin dolaşın da yalancıların sonunun nasıl olduğuna bir bakın." (Ali İmran suresi, 137. ayet)
- C) "Onlara bir delil de gecedir ki biz ondan gündüzü sıyrıp çekeriz de birden karanlığa gömülürler. Güneş de (bir delildir onlara), akar gider yörüngesinde. İşte bu çok güçlü ve her şeyi bilen Allah'ın yaratmasıdır..." (Yasin suresi, 37-38. ayetler)
- D) "Düşünmediler mi ki, gökleri ve yeri yaratmış olan Allah, kendilerinin benzerlerini de yeniden yaratmaya kâdirdir!.." (İsra suresi, 99. ayet)

2. Bu yasalar, canlıların meydana gelişi, büyümeleri, canlılık özellikleri ile ilgilidir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi hakkında bilgi verilen yasa türüne örnektir?

- A) Yer çekimi kanunu
- B) Toplumda hak ve adalet
- C) Hücrelerin çoğalması
- D) Gezegenlerin hareketleri

3.

Modern dünyada yaşanan teknolojik gelişmeler baş döndürücü bir hızla devam etmektedir. İlk hava aracı ile uçuş yaklaşık bir asır önce gerçekleşti, ancak şimdilerde insanoğlu Ay'a turistik gezi düzenleyecek kadar ileri gitti. Büyük bir oda büyüklüğündeki ENIAC isimli ilk bilgisayar, 20. yüzyılın ortalarında keşfedildi. Ancak bugün gelineen noktada el büyüklüğündeki bir bilgisayar ile kıtalar arası iletişim kurulmakta, internet ve buna bağlı teknolojiler ile dünyanın bir ucundaki gelişmeden birkaç saniye içerisinde tüm dünya aynı anda haberdar olmaktadır. Birkaç asır önce doktorlar bazı hastalıkların tedavi edilemeyeceğini düşünüyorlardı, ancak bugünlerde yüz nakilleri, kol ve bacak nakilleri yapılmaktadır.

Bu metin,

- I. Fiziksel
- II. Biyolojik
- III. Toplumsal

evrensel yasalarından hangileriyle ilişkilendirilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III

4.

Allah (c.c.), kâinattaki her şeyi belli bir plan ve ölçü içerisinde yaratmıştır. Kâinattaki her şey belli bir ahenk ve düzen içinde hareket etmektedir. Evrendeki varlıkların hepsi birbiriyle uyum içerisinde. Allah'ın (c.c.) yarattığı hiçbir şeyde düzensizlik ve dengesizlik yoktur. Yüce Allah insan ve hayvanları yaratmadan önce, yeryüzünü onların yaşamalarına uygun bir şekilde hazırlamıştır.

Bu parçada verilmek istenen mesaj aşağıdaki ayetlerden hangisiyle ilişkilendirilemez?

- A) "O, yedi göğü tabaka tabaka yaratandır. Rahmân'ın yaratışında hiçbir uyumsuzluk göremezsin. Bir kere daha bak! Hiçbir çatlak (ve düzensizlik) görüyor musun?" (Mülk suresi, 3. ayet)
- B) "Ölçtüğünüzde ölçmeyi tam yapın, doğru terazi ile tartın. Bu daha hayırlı, sonuç bakımından daha güzeldir." (İsra suresi, 35. ayet)
- C) "Geceyi ve gündüzü, Güneş'i ve Ay'ı yaratan O'dur. Her biri bir yörüngede hareket etmektedir." (Enbiyâ suresi, 33. ayet)
- D) "Gökleri ve yeri yerli yerince yarattı. Sizi şekillendirdi ve şekillerinizi de güzel yaptı. Varış O'nadır." (Teğabun suresi, 3. ayet)



5.

Yılın en heyecanlı gök olayları arasında yer alan Güneş tutulmalarının bu yıl ne zaman yaşanacağı belli oldu. Buna göre; Tam Güneş tutulması ise 12 Ağustos 2026'da gerçekleşecek. Söz konusu olay yalnızca Grönland, İzlanda, İspanya, Rusya ve Portekiz'in küçük bir bölgesindeki gözlemciler tarafından tam olarak görülebilecek.

Bu metin aşağıdaki kavramlardan hangisine örnek olarak gösterilebilir?

- A) Kaza B) Kıyamet C) Ecel D) Kader

6.

Bir şeye gücü yetmek, biçimlendirmek, planlamak, ölçü ile yapmak, kıymetini bilmek, mukayese etmek anlamlarına gelen kader; Allah'ın (c.c.) sonsuz ilmi ve kudretiyle evrende olmuş ve olacak olan her şeyi takdir etmesidir. Kader ve kazaya iman; Allah'ın (c.c.) ilminin sonsuz olduğunu, her şeyi kuşatan bir iradesi bulunduğunu ve O'nun kudretinin bütün varlıklardan üstün olduğunu kabul etmektir. Bu yönüyle kader ve kazaya iman, Allah'a (c.c.) iman etmenin doğal neticesidir ve İslam'ın inanç esaslarındandır.

Bu metne aşağıdaki ayetlerden hangisi örnek gösterilemez?

- A) "Onlar namazlarını dosdoğru kılan ve kendilerine rızık olarak verdiğimizden (Allah yolunda) harcayan kimse lerdir." (Enfal suresi 3. ayet)
 B) "...Her şeyi yaratıp ona bir nizam veren ve mukaddera tını tayin eden Allah, yüceler yücesidir." (Furkan suresi, 2. ayet)
 C) "Yeri uzatıp yaydık, orada sabit dağlar yerleştirdik, yine orada miktar ve ölçüsü belirli olan şeyler bitirdik." (Hicr suresi, 19. ayet)
 D) "Yaratıp düzene koyan, takdir edip yol gösteren, (top raktan) yeşil otu çıkaran... Yüce Rabb'inin adını tesbih (ve takdis) et." (A'lâ suresi, 1-5. ayetler)

7.

"Delikanlı! Sana bazı şeyler öğreteceğim. Allah'ı gözet ki Allah da seni gözetsin. Allah'ı gözet ki Allah'ı (daima) yanında bulasın. Bir şey istediğinde Allah'tan iste! Yardıma muhtaç olduğunda Allah'tan yardım dile! Şunu bil ki bütün insanlar sana fayda vermek için toplansa Allah'ın takdiri dışında sana faydalı olamazlar. Ayrıca bütün insanlar sana zarar vermek için toplansa Allah'ın takdiri dışında sana hiçbir şeyde zarar veremezler. Bu konuda kalemler kaldırılmış (karar verilmiş), sayfalar kurumuştur (hüküm kesinleşmiştir)." (Hadis)

Bu hadisten;

- Âlemde gerçekleşen her olaydan Allah (c.c.) haberdardır.
- Allah (c.c.) yarattığı her varlığı koruma altına almıştır.
- Zor duruma düştüğümüzde Allah'tan (c.c.) yardım istemeliyiz.
- Müslüman her davranışında Allah (c.c.) rızasını dikkate almalıdır.

ifadelerinden hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II B) II ve IV
 C) I, III ve IV D) II, III ve IV

8.

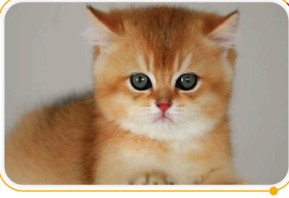
Yer çekimi kuvveti olmasaydı dünyada yaşamak neredeyse imkânsız olurdu. Hiç yağmur ve kar yağmaz bu nedenle su kaynakları da olmazdı. Bitkiler ve ağaçlar yetişmez, dünya şu an üzerinde yaşadığımız yerden çok daha farklı bir yer olurdu.

Bu parçanın mesajı aşağıdaki ayetlerden hangisi ile ilişkilendirilebilir?

- A) "Asla ölmeyen ve daima diri olana tevekkül et." (Furkan suresi 58. ayet)
 B) "Onlar için büyük bir bağışlanma ve rızık vardır..." (Sebe suresi 4. ayet)
 C) "Yeryüzünde bulunan her canlı sonludur." (Al-i İmran suresi 145. ayet)
 D) "O; yaratıp şekillendiren, ahenk ve düzene koyandır..." (A'la suresi 2-3. ayet)



1.



Bu görselleri evrenin yasalarıyla ilişkilendirdiğimizde;

- I. Biyolojik
- II. Fiziksel
- III. Toplumsal

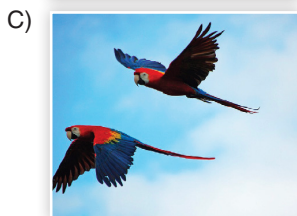
yasalarından hangileri dışarıda kalır?

- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) I, II ve III

2.

Evrende her şey Allah'ın (c.c.) koyduğu fiziksel, biyolojik ve toplumsal yasalara göre hareket eder. Bu durum Kur'an'da şöyle yer almaktadır: "Her şeyin kaynağı bizim katımızdadır ve biz her şeyi, kusursuzca belirlenmiş bir ölçüye, bir uyuma göre bildiririz." (Hicr suresi, 21. ayet)

Bu bilgiden hareketle aşağıdaki görsellerden hangisi farklı bir yasaya örnektir?



3.

Kaza

Emir, hüküm, bitirmek, yaratmak, karara bağlamak, gerçekleşmek, sonuç, ortaya çıkarmak gibi anlamlara gelir. Terim olarak ise kaza, ezelde bilinen ve takdir edilen şeyin, zamanı ve yeri geldiğinde Allah (c.c.) tarafından yaratılması demektir.

Bu metne aşağıdaki ayetlerden hangisi örnek olarak verilebilir?

- A) "Hep birlikte Allah'ın ipine (Kur'an'a) sımsıkı sarılın. Parçalanıp bölünmeyin. Allah'ın size olan nimetini hatırlayın..."

(Âl-i İmrân suresi, 103. ayet)

- B) "Hiçbir şey yoktur ki, kaynağı bizim katımızda olmasın ve biz hiçbir şey indirmeyiz ki, kusursuzca belirlenmiş bir ölçüye, bir uyuma dayanmasın."

(Hicr suresi, 21. ayet)

- C) "Yeryüzünde vuku bulan ve sizin başınıza gelen herhangi bir musibet yoktur ki, biz onu yaratmadan önce, bir kitapta yazılmış olmasın..."

(Hadîd suresi, 22. ayet)

- D) "Allah, geceyi gündüze katar, gündüzü de geceye katar. Güneş'i ve Ay'ı da koyduğu kanunlara bağlı kılmıştır..."

(Fâtır suresi, 13. ayet)

4.

Kader; evrendeki tüm olayların özelliklerini, ne zaman ve nasıl gerçekleşeceğini Allah'ın (c.c.) ezelde bilip bir ölçüye göre yaratmasını ifade eder. Kaza ise ezelde belirlenen bu olayların yeri ve zamanı geldiğinde gerçekleşmesini, Allah (c.c.) tarafından yaratılmasını ifade etmektedir. Kaderi bir plan olarak düşünürsek kaza bu planın ortaya konulması diyebiliriz.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi kader kapsamında değerlendirilmelidir?

- A) Suyun 100 dereceye ulaşınca kaynaması
- B) 1453 yılında İstanbul'un fethedilmesi
- C) Sürtünme kuvveti kuralının takdir edilmesi
- D) Mevlânâ'nın 17 Aralık 1273'te ölümü



5.

Bir yaz günü Nasreddin Hoca biraz serinlemek için ceviz ağacının gölgesine oturmuş. Biraz ilerdeki kocaman kabaklar gözüne ilişince kendi kendine:

—“Şu Allah’ın (c.c.) işine bak, otun üstünde koskoca kabak yetişiyor, şu dalları göğe uzanmış, bir evleklik yer tutan ceviz ağacının meyveleri ufacak!” diye düşünürken tam o sırada başına bir ceviz düşmüş.

—“Ah başım!” diyerek fırlamış Hoca, “Tövbe ya Rabb’im, bir daha senin işine asla karışmam! Ya ağaçta ceviz yerine kabak yetişseydi!” demiş.

Bu fıkrada verilmek istenen mesaj aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Allah (c.c.) yarattığı her şeye bir görev vermiştir.
- B) Yüce Allah’ın ilmi sınırsız, insanın ilmi ise sınırlıdır.
- C) Yaratma, sürekli olarak devam etmektedir.
- D) Allah (c.c.) her şeyi bir ölçüye göre yaratmıştır.

6.

Kader; Allah’ın (c.c.) sonsuz ilmi ve kudretiyle, evrende olmuş ve olacak olan her şeyi takdir etmesidir. Yine varlıkları istediği şekilde ve biçimde yaratması, insanların özgür iradeleriyle yapacaklarını Allah’ın (c.c.) önceden bilmesi ve düzenlemesine kader denir. Allah’ın ezelde irade ve takdir ettiği şeylerin yeri ve zamanı gelince gerçekleşmesine ise kaza denir. Yüce Allah, Kur’an-ı Kerim’de evreni bir ölçü ve düzen içinde yarattığını bildirmektedir. Evrenin devamı, işleyişi ve son bulması da O’nun takdiri ile gerçekleşmektedir. Bütün bu ölçü ve düzeni yaratan ve yöneten Allah (c.c.), sonsuz ilmi ve kudretiyle her şeyi kuşatmıştır.

Bu metinden;

- I. Kader sebep, kaza ise sonuçtur.
- II. Kader karşısında insan, rüzgârın sürüklediği yaprak gibidir.
- III. Allah (c.c.) peygamberler aracılığıyla insanları uyarmıştır.
- IV. Evrende olan her şey Allah’ın (c.c.) takdiriyle olmaktadır.

sonuçlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) III ve IV

7.

Kader: Allah’ın (c.c.) her şeyi belli bir ölçü, düzen ve uyum içerisinde programlamasına denir.

Aşağıdaki ayetlerden hangisi bu tanıma örnek oluşturur?

- A) “Göğü Allah yükseltti ve mizanı (dengeyi) o koydu. Sakın dengeyi bozmayın.”
(Rahman suresi, 7-8. ayet)
- B) “Bu (Kur’an), insanlar için bir açıklama, Allah’a karşı gelmekten sakınanlar için bir hidayet ve bir öğüttür.”
(Al-i İmran suresi, 138. ayet)
- C) “...O’nun katında her şey bir ölçü (miktar) ile dir.”
(Ra’d suresi, 8. ayet)
- D) “...Her şeyi yaratıp ona bir nizam veren ve mukadderatını tayin eden Allah, yüceler yücesidir.”
(Furkan suresi, 2. ayet)

8.

Bilim insanları ortak bir raporla Dünya’nın 10 yıl sonra çevre felaketleri açısından kötü bir duruma geleceğini duyurdu. Çünkü dünya ısınıyor. Karbondioksit oranı artıyor, okyanuslar ısınıyor, buzul tabakaları parçalanıyor, kurak dönemler uzuyor. Dünya üzerinde çevre felaketlerinin bu denli artış göstermesinde, şüphesiz insanoğlunun rolü çok büyük.

Bu parçanın mesajı ile aşağıdaki ayetlerden hangisi örtüşmektedir?

- A) “Göğü Allah yükseltti ve dengeyi o koydu. Sakın o dengeyi bozmayın.”
(Rahman suresi, 9. ayet)
- B) “...Her şeyi yaratıp ona bir nizam veren ve mukadderatını tayin eden Allah, yüceler yücesidir.”
(Furkan suresi, 2. ayet)
- C) “Denizde dağlar gibi akıp gidenler (gemiler) de O’nun kudretinin delillerindendir.”
(Şura suresi, 32. ayet)
- D) “Şüphesiz biz ona doğru yolu gösterdik. İster şükredici olsun, ister nankör.”
(İnsan suresi, 3. ayet)



İNSANIN İRADESİ VE KADER

İnsanın akıl ve irade sahibi olması, davranışlarından sorumlu olmasına sebep olan iki etkidir. Bu etkenler, kaderle doğrudan ilişkilidir.

Akıllı insanın doğru ile yanlış, iyi ile kötüyü ayırt etmesine yarayan düşünme yetisidir. Yüce Allah, “**Hiç düşünmüyor musunuz?**” (Saffat suresi, 155. ayet) ayetinde olduğu gibi pek çok ayette insanların aklını kullanmalarını vurgular. İnsan, aklını kullanarak seçimlerde bulunur. Hak ile batıl arasındaki ayrımı fark eder. İslam dinine göre Allah'ın (c.c.) emir, yasak ve öğütlerine insanın muhatap olmasının sebebi, onun akıl ve irade sahibi olmasıdır.

İrade ise; karar verme ve tercih etme yeteneğini içerir. Özgür irade sahibi insan, yaptıklarının sorumluluğunu üstlenir ve aklını kullanarak topluma faydalı olmaya çalışır. İslam, insanın akıllıca davranmasını ve yararlı işleri tercih etmesini öğütler.



“Şüphesiz biz ona doğru yolu gösterdik. İster şükredici olsun ister nankör. (İnsan suresi, 3. ayet)

CÜZİ İRADE

Allah (c.c.) tarafından insana verilen sınırlı özgürlük ve insanın tercih etme kabiliyetidir. Konuşmak, yazı yazmak, ders çalışmak, iyi veya kötü bir insan olmak gibi insanın seçiminde olan bu tür örnekler cüzi irade çeşidine girmektedir.

KADER
KONUSUNDA
İRADE İKİ
KISMA AYRILIR

KÜLLİ İRADE

Allah'ın (c.c.) istediğini istediği gibi dilemesi ve seçmesi olan külli irade, cüzi iradeyi de kapsayan Allah'ın (c.c.) mutlak ve sınırsız iradesidir. Evrenin yaratılışı, evrensel yasalar, canlıların doğum ve ölümleri, zaman ve mekân olgusu, ten ve göz rengimiz külli irade kapsamında yer almaktadır.

İnsan akıl ve irade sahibi varlıktır.

İnsan eylemlerinden sorumludur.

İnsana düşünme yeteneği verilmiştir.

İnsana vahiyle doğru yol gösterilmiştir.

İnsan özgür bir varlıktır.

Özgürlük, bir işte ve olayda herhangi bir sınırlama, zorlama, kısıtlama olmadan iyi ya da kötü davranma demektir.

Sorumluluk, bir kimsenin yaptığı ya da yapmadığı bir işten dolayı gerektiğinde hesap vermek zorunda olmasıdır.

Sorumluluk, bireyin kararlarının sonuçlarını üstlenmesi ve yaptığı ya da yapması gereken işlerden dolayı sorumlu tutulmasıdır. İnsan, aklı ve iradesi sayesinde özgürce tercihler yapabilir ve bu tercihlerin sonuçlarına karşı sorumludur. Kur'an-ı Kerim'de bu durum şöyle ifade edilir: “Kim iyi bir iş yaparsa faydası kendisinedir ve kim kötülükte bulunursa zararı yine kendisinedir.” (Fussilet suresi, 46.ayet) Bu bağlamda, kader ahiret inancıyla da yakından ilişkilidir. Bu dünyada yapılan eylemlerin ahirette sorgulanacağı vurgusu, Kur'an-ı Kerim'de “**Yapmakta olduğunuz şeylerden mutlaka sorguya çekileceksiniz.**” (Nahl suresi, 93. ayet) şeklinde belirtilir.



AY BİLGİ

Sorumlu olduğu konulardan meydana gelen sonuçlar kişinin kendisini ilgilendirir ve aklını kullanmasını gerektirir. “Ben kader mahkumuyum”, “Alın yazım öyleymiş.”, “Allah böyle yazmış.”, “Kaderim böyleymiş.”, “Talihim kötü.” gibi ifadeler yanlış kader anlayışını yansıtmaktadır.



ETKİNLİK 4

Aşağıda boş bırakılan yerleri doldurunuz.

..... İrade Özellikleri

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

İRADA

..... İrade Özellikleri

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



ETKİNLİK 5

Tabloda verilen cümlelerden doğru olanları “D”, yanlış olanları “Y” ile işaretleyiniz.

		D	Y
1.	İslam dinine göre Allah'ın (c.c.) emir, yasak ve öğütlerine insanın muhatap olmasının sebebi, onun akıl ve irade sahibi olmasıdır.		
2.	Sorumluluğun ilk şartı akıllı olmaktır.		
3.	Yazı yazmak, oturmak, kalkmak ve çalışmak külli irade kapsamında değerlendirilir.		
4.	Ne zaman, nerede, hangi anneden doğacağımıza; hangi ırktan olacağımıza biz karar veremeyiz.		
5.	Kişinin kendi davranışlarının veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesine irade denir.		
6.	Allah'ın (c.c.) külli iradesi aynı zamanda cüzi irade dediğimiz insan iradesini de kuşatmıştır.		
7.	İnsanın özgürlüğü arttıkça sorumluluğu azalır.		



ETKİNLİK 6

İnsanın eylemleri (fiilleri) zorunlu ve seçime dayalı olmak üzere ikiye ayrılır. Aşağıdaki tabloyu verilen bu bilgiye göre işaretleyiniz.

İnsanın Fiilleri	Seçime Dayalı Fiil	Zorunlu Fiil
Ecel		
İkametgâh		
Göz rengi		
İrk		
Meslek		
Aile		
İnanç		
Cinsiyet		



1. "... Yapmakta olduğunuz şeylerden mutlaka sorguya çekileceksiniz."
(Nahl suresi, 93. ayet)
- "Şüphesiz biz ona doğru yolu gösterdik. İster şükredici olsun, ister nankör."
(İnsân suresi, 3. ayet)
- "... Şüphesiz Allah istediği hükmü verir."
(Mâide suresi, 1. ayet)

Bu ayetler aşağıdaki kavramlar ile eşleştirildiğinde hangisi dışarıda kalır?

- A) Cüzi irade B) Sorumluluk
C) Rızık D) Külli irade
2. (I) Ece 2008 yılında Ankara'da dünyaya gelmiştir. (II) Gözleri kahverengidir. (III) Derslerinde çok başarılı bir öğrencidir. (IV) Kendisi iyi bir koşucu olmak istemektedir. (V) Bu sebeple bir spor okuluna kayıt yaptırmıştır.
- Bu biyografide numaralandırılmış cümlelerden hangileri insanın sorumlu olmadığı alan ile ilişkilendirilir?**
- A) I ve II B) II ve III
C) II ve IV D) III ve V

3. İnsan düşünebilen bir canlıdır ve doğruyla yanlış birbirinden ayırt edebilecek yeterlilikte yaratılmıştır. Akli ile iyi ve kötü ayrımını yapan insan, davranışlarına yön verir. Böylece kendi seçimiyle yaptıklarının sorumluluğunu üstlenir.
- Bu metnin mesajını aşağıdaki ayetlerden hangisi destekler?**

- A) "Kur'an'ı kesinlikle biz indirdik; elbette onu yine biz koruyacağız." (Hicr suresi, 9. ayet)
- B) "Şüphesiz biz her şeyi belli bir ölçüye, düzene ve plana göre yarattık." (Kamer suresi, 3. ayet)
- C) "Sana kıyametin ne zaman kopacağını soruyorlar. De ki: 'Onun bilgisi ancak Rabb'imin katındadır...'" (A'raf suresi, 187. ayet)
- D) "De ki: 'Gerçek, Rabb'inizden gelendir. Artık dileyen iman etsin dileyen inkâr etsin.'" (Kehf suresi, 29. ayet)

4. "Artık kim zerre ağırlığınca bir hayır işlerse onun mükafatını görecektir. Kim de zerre ağırlığınca bir kötülük işlerse onun cezasını görecektir."
(Zilzâl suresi, 7 ve 8. ayetler)

Bu ayetlerin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sorumluluk B) Tevekkül
C) Toplumsal yasalar D) Biyolojik yasalar

5. İnsan akli ve iradesi sebebiyle tercihlerinde özgürdür ve bu tercihler sonucu ortaya çıkan durumlardan da sorumludur.

Aşağıdaki ayetlerden hangisi bu bilgide vurgulanan kavram ile ilişkilendirilemez?

- A) "...Hiçbir günahkâr başka bir günahkârın yükünü yüklenmez..."
(Zümer suresi, 7. ayet)
- B) "Gerçekten insan için kendi çalışmasının karşılığında başka bir şey yoktur."
(Necm suresi, 39. ayet)
- C) "Başınıza gelen herhangi bir musibet, kendi ellerinizle işledikleriniz yüzündendir."
(Şuara suresi, 30. ayet)
- D) "Kim iyi bir iş yaparsa faydası kendisinedir ve kim kötülükte bulunursa zararı kendisinedir..."
(Fussilet suresi, 46. ayet)

6.



Muhammed	Pınar
İnsanın kendi iradesinde olmayan durumlar	İnsanın kendi iradesinde olan durumlar
1. İnsanın nerede ve ne zaman doğacağı	4. Meslek
2. Kalbin çalışması	5. Cinsiyet
3. İkametgâh	6. İnanç

8. sınıf öğrencileri Muhammed ve Pınar, insan iradesi ve kader konusunda bir tablo hazırlamıştır.

Bu tablonun doğru olabilmesi için öğrencilerin verdiği örneklerden hangileri yer değiştirmelidir?

- A) 1 ve 4 B) 2 ve 5
C) 3 ve 5 D) 3 ve 6



7.

Allah (c.c.), insanı imtihan etmek için yaratmış ve bunun için de insana bazı yetkiler vermiştir. Buna cüzi irade denilmektedir. İnsanın iradesi olmasaydı imtihandan söz etmek mümkün olmazdı. Allah (c.c.) külli iradesi ile insana bu yetkiyi vermiş, vahiy göndererek de doğru ve yanlış göstermiştir. Doğruyu öğütlemiş, yanlıştan sakındırmıştır. Ancak insanı bu ikisi arasında imtihanın gereği olarak serbest bırakmıştır. Cüzi iradesini Allah'ın (c.c.) çizdiği sınırlar içinde kullanan insan hem dünya hem de ahiret mutluluğuna ulaşacaktır.

Bu parçanın konusu;

- I. Külli iradenin etkisi
- II. Tevekkülün faydaları
- III. Cüzi iradenin önemi

maddelerinden hangileri olabilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) I, II ve III

8.

(I) Allah'ın (c.c.) iradesi olan cüzi irade aynı zamanda külli iradeyi de kuşattığı için insan, kendi iradesi dışında başına gelen durumlardan sorumlu değildir. (II) Allah'ın (c.c.) iradesi gibi ilmi de her şeyi kuşatmıştır. (III) İnsanın iradesi kader çizgisinin dışına çıkamayacağı için alınan tedbirlerin önemi yoktur. (IV) İnsanın ilmi ve bilgisi görünen âlemdeki sebep-sonuç ilişkilerini kapsar. (V) Oysa Allah'ın (c.c.) ilmi hem görünen hem de görünmeyen (gayb) âlemi kuşatır.

Bu parçada numaralandırılmış cümlelerin hangilerinde bilgi yanlışlığı yapılmıştır?

- A) I ve III
- B) I ve IV
- C) II ve V
- D) III ve IV

9.

Ali ve Mesut teneffüste muhabbet ederken Eren hakkında dedikodu yapıyorlardı. Bu konuşmayı duyan Mehmet, Ali ve Mesut'u uyardı. Ali "Günahı vebali benim üstüme olsun, gel sen de katıl." dedi.

Ali'nin düşüncesinin doğru olmadığını en iyi anlatan ayet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) "Birbirinizin mallarını haksızlıkla yemeyin ve bile bile günahla insanların mallarından bir bölümünü yemeniz için onları hakimlere aktarmayın." (Bakara suresi, 188. ayet)
- B) "Eğer size yasaklanan (günah)ların büyüklerinden kaçırırsanız, sizin küçük günahlarınızı örteriz ve sizi güzel bir yere koyarız." (Nisa suresi, 31. ayet)
- C) "...Hiçbir kimse başkasının günahını yüklenmez." (Zümer suresi, 7. ayet)
- D) "Onlardan çoğunun günde, düşmanlıkta, haram yemede birbirleriyle yarıştıklarını görürsün. Yapmakta oldukları şey ne kötüdür!" (Mâide suresi, 62. ayet)

10.

SORUMLULUK

Bir kimsenin verdiği kararların sonuçlarını üstlenmesi, yaptığı ya da yapması gerekirken yapmadığı işlerden dolayı hesap vermek zorunda olmasıdır.

Aşağıdaki ayetlerden hangisi bu tanım ile ilişkilendirilemez?

- A) "Bilmediğin şeyin ardına düşme. Çünkü kulak, göz ve kalp, bunların hepsi ondan (yaptıklarından) sorumludur." (İsra suresi, 36. ayet)
- B) "O (Allah); sizi bir çamurdan yaratan, sonra size bir ecel tayin edendir..." (En'am suresi, 2. ayet)
- C) "Allah, hiç kimseye gücünün üstünde bir şey yüklemeyiz. Herkesin kazandığı iyilik kendi yararına, kötülük de kendi zararına." (Bakara suresi, 286. ayet)
- D) "Dinde zorlama yoktur. Artık doğrulukla eğrilik birbirinden ayrılmıştır..." (Bakara suresi, 256. ayet)



1.

Naim Süleymanoğlu, 1967'de Bulgaristan'ın Kırcaali şehrinde doğdu. Spor yaşamına güreşle başladı ancak başarılı olamadı. O, inancından vazgeçmedi. 1.47 boyundaydı, bedeni güçlüydü. Naim'e "Halterci olmak için doğmuş." yakıştırmaları yapıyordu. Bir süre sonra halterci oldu ve hızla yükseldi. İlk dünya rekorunu 16 yaşında kırdı. 1992 Barcelona Olimpiyatları'ndan altın madalyayla döndü. 1996 Atlanta Olimpiyatları'nda peş peşe üç altın madalya kazanan ilk halterci oldu. 18 Kasım 2017'de hayata gözlerini kapadı.

Bu biyografide altı çizili bölümler ile vurgulanan irade çeşidine aşağıdaki ayetlerden hangisi işaret eder?

- A) "Ey inananlar! Sabır ve namazla (Allah'tan) yardım isteyin..."
(Bakara suresi, 153. ayet)
- B) "Rabb'in, dilediğini yaratır ve tercih eder..."
(Kasas suresi, 68. ayet)
- C) "Onlar yeryüzünde gezip kendilerinden öncekilerin sonunun nasıl olduğuna bakmazlar mı?..."
(Fâtır suresi, 44. ayet)
- D) "(Ey Muhammed!) De ki: Gerçek Rabb'inizdendir. Dileyen inansın, dileyen inkâr etsin..."
(Kehf suresi, 29. ayet)

Allah'ın (c.c.) evrendeki uyumu sağlamak için koyduğu yasalara sünnetullah veya âdetullah denir. Sünnetullah kavramını fiziksel, biyolojik ve toplumsal yasalar olarak üç grupta inceleyebiliriz. Kur'an'da, "Her şeyin, kaynağı bizim katımızdadır ve biz her şeyi, kusursuzca belirlenmiş bir ölçüye, bir uyuma göre indiririz." (Hicr suresi, 21. ayet) buyurularak bu gerçeğe dikkat çekilmiştir.

2 ve 3. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

2. Aşağıdakilerden hangisi parçada tanımı verilen kavramın özelliklerinden biri değildir?

- A) Her zaman ve her yerde geçerlidir.
B) Matematiksel verilerle açıklanabilir.
C) Hz. Muhammed'in (s.a.v.) sözlerinden oluşur.
D) Deney-gözlem sonucu ortaya konulmuştur.

3. Aşağıdaki cümlelerden hangisi parçada anlatılan evrensel yasaların ortak özelliğidir?

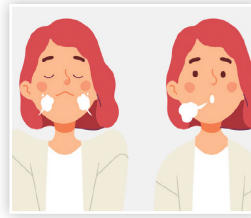
- A) Madde ve enerji ile ilgili yasalardır.
B) Canlıların üremesi ile ilgili yasalardır.
C) Toplumsal olaylar ile ilgili yasalardır.
D) Deney ve gözleme konu olabilecek yasalardır.

4.

Külli irade, Allah'ın (c.c.) iradesidir. Allah (c.c.) mutlak irade sahibidir. Yani O'nun iradesini sınırlayan başka bir irade söz konusu değildir. Cüzi irade, insanın iradesidir. Allah'ın (c.c.) külli irade ile insana verdiği sınırlı seçme hakkıdır.

Bu bilgilere göre aşağıdaki görsellerden hangisinin cüzi irade kapsamında olduğu söylenemez?

A)



Nefes alıp vermek

B)



Meslek

C)



İkametgâh

D)



Ahlak

5.

- "Allah (c.c.) böyle yazmış."
- "Ah benim kara talihim!"
- "Çalışsam da çalışmasam da kaderimde ne varsa onu yaşarım."

Bu sözleri söyleyen kişi için aşağıdakilerden hangisini söyleyebiliriz?

- A) Cüzi iradeyi yok saymaktadır.
B) Doğru bir tevekkül anlayışına sahiptir.
C) İnsana verilen düşünme yeteneğinin farkındadır.
D) İrade ve sorumluluk arasındaki ilişkiyi kabul etmektedir.

6.

Heyelan bölgesine ev yapan Özgü Hanım yaşanan heyelandan sonra "Ne yapayım? Kaderim böyleymiş." diye yakınır.

Buna göre Özgü Hanım'ın kader anlayışıyla ilgili;

- Kaderi pasif bir duruş olarak görmüştür.
- Kaderde, insanın özgürlüğünün olmadığına inanmıştır.
- Kaderi, içinde tercihler yapabileceği ilahi takdir olarak görmüştür.

sonuçlarından hangileri çıkarılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III



7.

Evrende var olan her şey Allah'ın (c.c.) yaratması ile oluşmuştur. Evreni ve içindekileri yaratan Allah (c.c.), bu düzenin ahenk içinde devam etmesini de sağlamaktadır. Bu mükemmel yaratılış ise insanın anlayacağı derecede açıktır. Milyonlarca hayvan türünden sopa böcekleri bile evrendeki mükemmel işleyişe örnek olarak yeter. Çünkü onlar üzerinde bulundukları yaprak, ağaç ya da dal parçasının şeklini alabilen hayvanlardır. Genellikle kahverengi renkli olan bu canlılar tehdit altında olduklarını düşündükleri an kanatlarını açarak kendilerini koruma altına alıp doğadaki en güzel kamuflaj örneklerinden biri olurlar.

Bu metne göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Evrendeki düzen insanın algılayabileceği düzeydedir.
- B) Allah (c.c.) yarattığı her varlığı koruma altına almıştır.
- C) Allah (c.c.) her şeyi bir ölçü ve düzen içerisinde yaratmıştır.
- D) Evrendeki bu uyum Allah'ın (c.c.) varlığını ispatlar niteliktedir.

8. Allah'ın (c.c.) insana verdiği en büyük nimetlerden biri akıldır. Akıl, insanı diğer canlılardan ayıran en temel özelliktir. İnsan aklını kullanarak seçimlerde bulunur. Akı sayesinde iyi ile kötüyü, doğru ile yanlış, hak ile batıl arasındaki ayrımı fark eder. İslam dinine göre insanın dinin emir ve yasaklarından sorumlu olmasının (mükellefiyet) sebebi akıl ve irade sahibi olmasıdır. İslam dini akla ve düşünmeye önem vermiştir.

Aşağıdaki ayetlerden hangisinin mesajı bu metinde anlatılanlarla örtüşmektedir?

- A) "Allah, kendisine karşı gelmekten sakınanları başarıları sebebiyle kurtarır. Onlara kötülük dokunmaz. Onlar üzülmezler de." (Zümer suresi, 61. ayet)
- B) "Kim iyi bir iş yaparsa faydası kendisinedir ve kim kötülükte bulunursa zararı kendisinedir..." (Fussilet suresi, 46. ayet)
- C) "Onlar yeryüzünde gezip kendilerinden öncekilerin sonunun nasıl olduğuna bakmazlar mı?..." (Fâtır suresi, 44. ayet)
- D) "Gece de onlar için bir delildir. Gündüzü ondan çıkarırız, bir de bakarsın karanlık içinde kalmışlardır. Güneş de kendi yörüngesinde akıp gitmektedir. Bu; mutlak güç sahibi, hakkıyla bilen Allah'ın takdirdir (düzenlemesidir)." (Yâsîn suresi, 37-38. ayetler)

9.

Hırsızlık yapan birine hırsızlık yapmasının sebebi sorulduğunda "Ben ne yapayım. Kaderimde böyle yazılmış. Elimden bir şey gelmez." demiştir.

Parçada sözü edilen kişi için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Yaptıklarından memnundur.
- B) Doğru bir kader anlayışına sahiptir.
- C) Değişmek için çaba göstermektedir.
- D) Sorumluluğu kendinde aramaktan kaçmaktadır.

10.

Kader kavramı toplumda genellikle yanlış algılanmaktadır. Allah (c.c.) insanı irade sahibi ve yetkin bir varlık olarak yaratmışken; insanı, kaderi en başından belli olan ve bunu değiştirme gücüne ve hakkına sahip olmayan aciz bir varlık olarak gösteren kaderci bir anlayış topluma hâkim olmuştur. Bu anlayış atasözleri ve deyimlere yerleşmiş, günlük konuşmalara girmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi metindeki durumu yansıtan bir söz değildir?

- A) "Kendi kaderimi kendim çizerim."
- B) "Kötü talih böyle bir şey işte."
- C) "Alın yazım böyleymiş, ne söylesem boş."
- D) "Kader sen bize eşit davranmadın!"

11. • Allah'ın (c.c.) her şeyi yerli yerince, bir ölçü ve düzene göre yarattığını hayvanlar âleminde görürüz.

- Milyonlarca hayvan türünden sadece arı bile evrendeki mükemmel işleyişe örnek olarak yeter.

Bu bilgilerin mesajına aşağıdaki ayetlerden hangisi örnek olamaz?

- A) "...O'nun katında her şey bir ölçü (miktar) ile dir." (Rad suresi, 8. ayet)
- B) "Gökleri yedi kat yaratan O'dur. Rahman'ın yaratmasında bir düzensizlik göremezsin." (Mülk suresi, 3. ayet)
- C) "Her şeyi yaratmış; ona bir ölçü, biçim ve düzen vermiştir." (Furkan suresi, 2. ayet)
- D) "Allah Samed'dir. (Her şey O'na muhtaçtır; O, hiçbir şeye muhtaç değildir.)" (İhlas suresi, 2. ayet)



12.

İnsan
İradesi
ve
Kader

İnsan, akıl ve irade sahibi bir varlıktır.

İnsan, eylemlerinden sorumludur.

İnsana düşünme yeteneği verilmiştir.

İnsana vahiyle doğru yol gösterilmiştir.

İnsan, özgür bir varlıktır.

Bu bilgi şemasında verilen bilgilerden hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İslam dini akla ve düşünmeye önem vermiştir.
- B) İnsan, tercihlerinin sonucunu Allah'a (c.c.) yüklememelidir.
- C) Sorumluluk, akıllı ve irade sahibi olmayı gerektirir.
- D) İnsanın özgürlüğü arttıkça sorumluluğu azalır.

13.

Bakın bir düşünür ne demiş: "Bir insanı gerçekten uyuyorsa uyandırmak mümkündür ama uyumuyor da uyur gibi yapıyorsa dünyanın tüm çabasını harcasanız boştur." Biz uyuyor muyuz yoksa uyuyor gibi mi yapıyoruz? Tek tek ele alırsak insanları, hiçbiri uykuda değil ama uzaktan bakınca toplumda bir uyku havası sezmek olanaksız. Uyur gibi yapmayı bir huy, bir alışkanlık hâline getirmişiz. Dünyadaki birçok haksızlık, bu uyur gibi görünmekten kaynaklanıyor.

Bu parçada anlatılan konu;

- I. Fiziksel
- II. Biyolojik
- III. Toplumsal

evrensel yasalarından hangisinin kapsamına girer?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) I ve III

14.

- I. 1999 senesinde doğdum.
- II. Haftaya çeyrek final maçına gideceğim.
- III. Akşama kar yağışı başlayacak.
- IV. Geçen haftaki ödevimi yaptım.

"Kader ve kaza" kavramları düşünüldüğünde yukarıdakilerden hangileri kaza kapsamında değerlendirilir?

- A) I ve III
- B) I ve IV
- C) II ve III
- D) II ve IV

15.

Bir kimse çarşı esnafına yumuşak dille çeşitli nasihatlerde bulunur. Çarşı esnafı bundan rahatsız olur. Harun Reşid'e giderek şikâyetinde bulunurlar:

- "Bize karışmasın, günah da bizim, sevap da bizim. Ona ne, her koyun kendi bacağından asılır." derler.

Harun Reşid bu kimseyi çağırarak olanları anlatır. Bir daha onların işine karışmamasını ister.

Bu olay üzerine kişi doğru kasaba giderek yeni kesilmiş, parçalanmamış bütün bir koyun alarak çarşının ortasına asar.

Çarşı esnafı buna bir anlam veremez. "Delidir ne yapsa yeridir." derler.

Günler geçtikçe koyundan pis kokular gelmeye başlar. İyice rahatsız olunca, yine Harun Reşid'e giderek şikâyetçi olurlar:

- "Bu kişi çarşının ortasına koyunu astı. Koyun koktu. Kokudan duramıyoruz." derler.

Harun Reşid çok meraklanır. Neden böyle bir şey yaptı diye. Hemen çağırıp nedenini sorar. O kişinin cevabı şöyle olmuştur:

- "Aman Efendim. Kime ne zararı var hayvanın. Kendi bacağından asılmış duruyor." der.

- "Kokusundan herkes rahatsız olmuş, bana şikâyet geldiler." deyince:

- "İşte der, kimse kimsenin günahını çekmez ama kötülük öyle bir şeydir ki kokusundan cümle âlem rahatsız olur."

Bu örnek olayda verilmek istenen mesaj aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan çevresine karşı sorumluluk bilinciyle hareket etmelidir.
- B) Kişinin dinen mükellef olabilmesi için akıllı olması gerekir.
- C) Allah (c.c.), her varlık için belli bir kader tayin etmiştir.
- D) İnsan tüm gayretini dünya hayatını düzenlemek için göstermelidir.